

Bloggbubbla eller ny arena för opinionsbildning?

- bloggarna och valet 2006

Inledning

Den senaste amerikanska valrörelsen blev ett genombrott för bloggarna. De avslöjade lögnerna hos och om kandidaterna som sedan fann sin väg in i media. De användas som ett nytt verktyg för att skapa engagemang hos kandidaternas anhängare och föra ut valbudskap. Observers analys visar att det finns anledning att ta bloggarna på allvar inför den kommande svenska valrörelsen. Den som inte gör det kan få problem.

Möjligheten att bli sin egen ledarsida och få en möjlighet att göra sin röst hörd är förmodligen en anledning till varför så många lockats att starta egna bloggar¹. Förespråkarna talar om bloggarna som en revolution och demokratisering av media genom att både utmana medias traditionella privilegier men också erbjuda möjligheter till andra perspektiv och djupare analys.

Idag finns fler än 800 aktiva bloggar i Sverige. De mest välbesökta har över 30 000 unika besök per månad. Några drivs av sedan tidigare väletablerade samhällsdebattörer. Andra har kommit från en relativ anonymitet men lyckats bygga ett kändisskap och trovärdighet i bloggsfären genom att vara tidigt ute och ha intressanta uppfattningar. Gemensamt för de ledande bloggarna är att de har kommit att bli nav i bloggsfären dit andra bloggar med likartade åsikter länkar. Och, det är framför allt i nätverksanatomien som bloggarnas styrka ligger. Informationsutbytet är omedelbart. En blogg kan sällan göra skillnad men kopplat till ett nätverk kan uppgifter spridas, information ifrågasättas och nya fakta snabbt adderas.

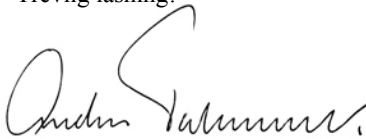
Det visar inte minst erfarenheterna från den amerikanska presidentvalskampanjen. Bloggarna var i flera fall de som grävde fram nya fakta och visade på felaktigheter eller brister. John Kerry fick uppleva det genom att hans glorifierade Vietnamtjänstgöring blev ifrågasatt. För George W Bush blev effekten den motsatta. TV-kanalen CBS fick under kampanjen stort utrymme för sitt avslöjande att Bush hade dragit sig undan tjänstgöring i Nationalgardet under det tidiga 1970-talet. Republikanska bloggar kunde dock visa att faktaunderlaget var felaktigt. Därmed kunde Bushs heder återupprättas.

Nästa år är det riksdagsval i Sverige. I förra valrörelsen var *blogg* ett helt okänt begrepp. I denna kommer bloggarna att bli en faktor att räkna med. Både politiker och media kommer att bli granskade på ett helt annat sätt än tidigare. Bloggarnas kollektiva minneskraft kommer obarmhärtigt att avslöja inkonsekvenser eller direkta felaktigheter. Dessutom finns det mycket som talar för att bloggarna blir arenan för djupare analyser av politiska sakfrågor när traditionell media är fokuserade på att följa det politiska spelet. Samtidigt ställer den nyvunna maktpositionen krav på bloggarna. System för självreglering är nödvändigt. Exempel kan vara policier för källhänvisning och direkta personangrepp.

För de politiska partierna kan bloggarna spela en mängd roller under valrörelsen. De kan användas för att testa politiska idéer, antingen på de egna kampanjbloggarna eller via de oberoende. Genom sitt personliga tilltal som bygger förtroende hos läsaren kan de bli effektiva verktyg i personvalskampanjer. De stora kampanjbloggarna kan slutligen bli viktiga, både för att organisera kampanjarbetet men också för att skapa engagemang hos valarbetarna.

Observers slutsats, efter att ha studerat bloggarnas betydelse i det amerikanska presidentvalet, och genomfört 26 djupintervjuer med svenska bloggare, företrädare för riksdagspartierna och samhällsforskare är att bloggarna har förutsättningar att bli ett helt nytt och viktigt inslag i valrörelsen. Den eller de partier som mest effektivt utnyttjar detta nya verktyg och arena för opinionsbildning kan mycket väl bli valets vinnare.

Trevlig läsning!

Andreas Falkenmark
vd, Observer Sverige

¹ Beskrivning av blogg – se bilaga 1

Bloggbubbla eller nya arena för politisk debatt?

Bloggen – lysande stjärna på trendhimlen

Förra året kan med fog betraktas som bloggarnas genombrott i Sverige. Från att, i början av året, fortfarande bara ha varit en företeelse känd av ett litet fåtal, formligen exploderade bloggantalet under året. Vill man idag kalla sig välinformerad och med i sin tid uppfattas man sannolikt inte som trovärdig om man samtidigt inte kan ge prov på grundläggande kunskaper om bloggar.

De mest entusiastiska bloggförespråkarna talar om bloggen som en fjärde statsmakt och en faktor som balanserar medias makt. Flera av de bloggar som i dag drar flest läsare har samtidigt startats av redan etablerade samhällsdebattörer med goda kontakter både med ledarsidor och med maktens korridorer. Kritikerna menar att bloggarna därmed redan är en del av etablissemangen.

För att skapa sig en bild av bloggutvecklingen vänder många blicken mot USA. Utvecklingen där har kommit längre än i Sverige och idag finns flera miljoner bloggar inom alla ämnesområden - från politik och samhällsdebatt till teknik, underhållning och sport. De avgörande genombrotten för de amerikanska samhällsdebatt- och politikbloggarna brukar sägas vara Irakkriget och den senaste presidentvalskampanjen.

Om ett och ett halvt år har vi val i Sverige. Det finns anledning att redan idag ställa sig frågan vilken roll som bloggarna kan komma att spela i valrörelsen. Kommer den nuvarande trenden att förstärkas och ännu fler att följa bloggarna eller blogga själva eller ser vi en bubbla som håller på att spricka när nyhetens behag falnar?

- "Den dagen som bloggar faller en riksdagsledamot eller minister är bloggen etablerad"
Johan Norberg, Internet World, 2004-11-25

- "According to a report from the Pew Internet & American Life Project published in January 2005, 32 million US citizens now read weblogs."
Adamic & Glance, 2005-03-04

- "Det är fullt möjligt att vi (under valrörelsen) kommer att få se en större politisk skandal där en eller flera bloggar är mittpunkten."
Erik Stattin, my markup.net

- "There is a democratization going on before our eyes. A small number of people used to determine what was, or was not, newsworthy. Now, it is an online collective that says this is interesting, or not interesting, news."
Scott Anthony, "Seeing What's Next"

Ett underlag för fortsatt diskussion

Syftet med analysen är öka kunskapen om bloggar och deras potential men framför allt att skapa ett underlag för fortsatt diskussion. Därför har ambitionen varit att låta en mångfald åsikter komma till tals.

Observer har arbetat med ett antal huvudfrågeställningar:

- Vilka roller kan vi förvänta oss att bloggarna kommer att spela i valrörelsen?
- Vad krävs för att bli en betydelsefull bloggare under valrörelsen?
- Vilka paralleller kan dras till den amerikanska utvecklingen?
- Hur mycket substans finns i synen på bloggen som en fjärde statsmakt?

Metod för analysen

För att besvara huvudfrågorna har vi använt oss av tre parallella metoder. Den viktigaste har varit de 26 intervjuer² via e-mail som genomförts under vecka 13 med ledande oberoende³ bloggare, bloggande riksdagsledamöter, andra företrädare för de politiska partierna samt samhällsforskare.

Den andra metoden har varit att översiktligt studera bloggarnas effekt på den amerikanska presidentvalskampanjen. Slutligen har vi adderat de erfarenheter som vi byggt upp inom Observer Sverige genom den bloggbevakning som vi själva bedriver sedan i höstas.

Analysen har av naturliga skäl avgränsats till enbart de bloggar som skriver om politik och samhällsdebatt. Men, bloggar fokuserade på t ex konsumentprodukter är ett annat ämne väl värt en analys. När kommer till exempel den första produkten att tas bort från butikshyllorna eller reklamen förändras till följd av vad en blogg skrivit? Den frågan hoppas vi kunna besvara nästa gång

² Intervjulist - se bilaga 2

³ "Oberoende" ska läsas på samma sätt som "oberoende ledarsida"

Slutsatser från analysen

Bloggarna kan förändra valrörelsen

De intervjuade är i stor utsträckning ense om att bloggarna kommer att spela en roll i den kommande valrörelsen. Den politiska debatten kommer att breddas då ytterligare en arena blir tillgänglig. Flera av de intervjuade pekar på att konsekvensen kan bli en skärpt ideologisk debatt. Avsaknaden av en sådan är något som har anförts som generell kritik i Sverige mot det politiska samtalet under senare år.

För politikerna kan bloggarna bli märkbara. De kommer att granskas i större utsträckning än tidigare. "Partiledarna kommer att nagelfaras som aldrig förr av sina meningsmotståndare. Meningsmotståndare som inte bryr sig om journalistiska dygder som saklighet, källkritik och opartiskhet", menar Hans Kullin, bloggare och informationschef vid Linklaters

Några avvaktande röster hörs samtidigt. Ali Esbati, tidigare ordförande i Ung Vänster, och själva menar att betydelsen kommer att avgöras av intensiteten i valrörelsen. Med en andefattig valrörelse ökar bloggarnas möjlighet till inflytande. Skulle valrörelsen bli händelserik, minskar bloggarnas betydelse i motsvarande utsträckning.

Ursula Berge från tankesmedjan Agora pekar på ytterligare en aspekt för varför betydelsen skulle bli begränsad – "more of the same". Dagens politiska bloggare är redan en del av etablissemanget. Det är inget fel på deras åsikter. Det är bara det att deras åsikter redan finns representerade då de har tillträde till ledarsidor och andra befintliga kanaler. Riktigt intressant, menar Berge, att det först blir om icke-etablerade personer eller organisationer skulle tala politik via bloggarna. "Dock kännetecknas det svenska politiska samtalet av att det bara är etablerade röster som får/kan höras", fortsätter hon och antyder därmed en Moment 22-liknande situation.

- "Jag läser tio bloggar varje dag. Jag tror att de kan spela en roll under valrörelsen. Men om de ska göra det krävs att de samtidigt får genomslag i traditionell media"
Per Schlingmann, Moderaterna
- "Bloggarna kommer att spela en viktig roll för att lyfta fram enskilda kandidater."
Anders Bengtsson, Socialdemokraterna
- "Detta val kommer att bli mer "negativt" och "polariserat" på grund av bloggarnas inblandning."
Nicklas Lundblad, kommenterat.net
- "Nätet kommer att spela en allt större roll i politiken, både under valrörelser och mellan valen. Det skapar nya offentligheter som inte är lika enkelriktade som traditionella media, nya mötesplatser för människor och för politiker."
Gunnar Nygren, JMK

Bloggarna i det amerikanska presidentvalet

En kandidat och två specifika händelser eller avslöjanden kom att förknippas med bloggar under den amerikanska presidentvalsrörelsen. För demokraten Howard Dean blev hans blogg *deanforamerica.com* ett sätt att skapa engagemang på gräsrotsnivå. Inledningsvis användes den primärt som ett verktyg att samla in kampanjmedel. Ganska snart insåg dock Deans politiska rådgivare kampanjbloggens potential. Policyförslag och budskap lades ut och blev direkt kommenterade av läsekretsen och anhängarna. Därmed fick bloggen rollen av lackmuspapper där bärkraften i de politiska förslagen kunde testas. Interaktionen med gräsrotterna stärkte gruppens identitet genom att bygga känslan av att, som enskild individ, verkligen ha förmåga att påverka och bidra. I efterhand har Deans kampanjstrategi fått många erkännanden för sin förmåga till nya grepp.

För de två huvudkandidaterna George W Bush och John Kerry kom bloggrelaterade avslöjanden att påverka dem båda. Bush i positiv riktning och Kerry i den motsatta.

- *Killian-dokumenten* – Under kampanjen sände TV-kanalen CBS ett inslag i programmet *60 minutes* som innebar en häftig kritik mot Bushs tjänstgöring som pilot i Nationalgardet under det tidiga 1970-talet. Kärnan i kritiken var att Bush hade dragit sig undan tjänstgöring. Som källa användes en avliden militär och de dokument som han hade skrivit, de sk Killian-dokumenten. Ganska snart framfördes dock kritik mot dokumentens äkthet, första gången på bloggen www.freerepublic.com. Därifrån accelererade kritiken till att bli monumental och idag är det få som längre tror på dokumentens äkthet. Till följd av kritiken mot dokumenten tvingades sedermera CBS-veteranen Dan Rather att lämna sin tjänst under mycket uppmärksammade former.
- *Swift Vet and POWs for Truth* – I sin kampanj gjorde John Kerry ett stort nummer av sin tid som dekorerad Vietnamveteran. Han lät sig bland annat flera gånger omges av sin gamla patrullbåtsbe-

sättning vid olika framträdanden. Det fick en annan grupp veteraner att formera sig för att kritisera hans meriter som felaktiga och överdrivna. På sin sajt www.swiftvets.com framfördes kritiken och därifrån spreds den vidare via flera bloggar. Till sist plockades den även upp av traditionell media. Följden blev att Kerrys hjältegloria åkte något på sned.

I rapporten "The political Blogosphere and the 2004 US Elections" analyserades de 1500 mest betydelsefulla bloggarna under valrörelsens två sista månader. En slutsats i rapporten är att trots att de liberala bloggarna var fler, var de konservativa mer verkningsfulla. I genomsnitt länkade de till 15,1 andra bloggar medan de liberala länkade till 13,6. Dessutom pekar författarna på att det fanns en större budskapskoherens bland de konservativa bloggarna. En ytterligare generell slutsats var att bloggarna även drev trafik till de stora tidningarna och därmed ökade läsandet av dessa.

De bloggar som kom att få störst betydelse hade alla några viktiga gemensamma nämnare enligt den bedömning som Observer gör:

- *Etablerade* - De var redan etablerade innan valkampanjen och hade alltså en läsekrets som bas
- *Attraktiva* - Det skapades en positiv atmosfär kring bloggarna och det blev därmed attraktivt att spela in ytterligare information emot dem
- *Knutpunkter* - Förlängningen av de två första kriterierna kan sägas vara att de kom att utgöra knutpunkter inom sina nätverk i blogosfären
- *Uthålliga* - Den kanske viktigaste faktorn. Bloggarna var relevanta under hela valkampanjen genom att ständigt vara uppdaterade med nytt material

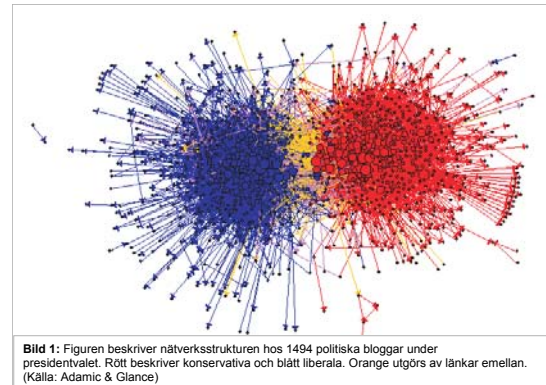

Bild 1: Figuren beskriver nätverksstrukturen hos 1494 politiska bloggar under presidentvalet. Rött beskriver konservativa och blått liberala. Orange utgörs av länkar emellan. (Källa: Adamic & Glance)

Samtalsdemokrati och personligt tilltal

Vad är det då som är så tilltalande med bloggar? För det första är det enkelt att komma igång. På nätet finns idag enkla publiceringsverktyg som ger strukturen som det sedan bara är att fylla med innehåll. Det är dessutom resurssnålt. För individer och organisationer med begränsade ekonomiska resurser ger bloggen en möjlighet till stor utväxling. Pierre Andersson använder begreppet *samtalsdemokrati* för att förklara bloggarnas attraktivitet: "Det kostar ingenting mer än din tid att starta och driva en blogg". Jonas Söderström utbrister entusiastiskt i en artikel i aprilnumret av Attention: "Välkomna till blogosfären! Ett helt nytt ekosystem av kommunikation."

Detta ekosystem präglas bland annat av sin oerhörda snabbhet, menar Johnny Munkhammar. "Blogosfären är ett imponerande nätverk där nyheter kan spridas som en löpeld".

Bloggarna öppnar också för dialog mellan bloggaren och läsaren. För politikerna öppnar det en möjlighet att komma närmare sina väljare. "Jag tror att människor gillar att komma i kontakt med och kommunicera med politiker på ett annorlunda sätt än det traditionella", påpekar Mikaela Valtersson, riksdagsledamot för Miljöpartiet och en av dem som skriver på den politiska gruppbloggen *politiskt.nu*.

Dessutom påpekar flera av de intervjuade att det personliga tilltalet är ett viktigt element som särskiljer bloggen och skapar dess särskilda ställning. "Margot Wallström berättar (på sin blogg) om kilona hon lagt på sig av alltför rikliga EU-middagar och om stavgångspromenaderna för att få bort dem. Vänta dig att fler politiker kommer att göra sammalunda."⁴ Det personliga tilltalet bygger en

- "Bloggarna har också blivit populära eftersom de är relativt enkla att snickra ihop, även för den som inte är särskilt tekniskt lagd"

Anders Löwenberg, *Kristdemokraterna*

- "IT bygger mer på kunskap än på pengar. Det är en intressant demokratispekt i det".

Ursula Berge, *tankesmedjan Agora*

- "It's important here to see blogs as a component of a new digital production and distribution system, not a stand-alone product."

Mark Comerford, *JMK*

- "Vad vi upplever är en revolution – ett genombrott för demokrati och fri marknad på en arena som alltför länge dominerats av medias oligopol och professionella kommunikatörers skrämtänkande."

Jonas Söderström, *Attention* (april 2005)

⁴ "Inuti blogosfären", tidningen Attention, april 2005 (Jonas Söderström)

helt annan relation till läsaren, menar flera av de intervjuade. Denna relation innebär i förlängningen förutsättningar för ett djupare förtroende eftersom vi upplever att vi lär känna politikern på ett annat sätt.

Budskapskritik, samlingspunkt, skvallerkanal – bloggarnas många roller i valet

Att tala om bloggarna som ett kollektiv i samband med valrörelsen blir allt för trubbigt. Den viktigaste distinktionen är troligen den mellan direkt partianknutna bloggar och de som står oberoende, om än med en tydlig ideologisk färgning

För de politiska partierna kan deras egna bloggar spela en mängd roller under valrörelsen. Det handlar om allt från att skapa engagemang på gräsrotsnivå till att vara en samlingspunkt för valarbetare. Mark Comerford talar om kampanjbloggarna som ”organisera” och ”energiserar”.

En viktig fråga för partierna är hur många bloggar som ska startas i det egna partiets namn. En eller ett litet antal skapar fokus. Ett större antal ger å andra sidan möjlighet att gå mer på djupet i enskilda frågor. Den socialdemokratiska riksdagsmannen Anders Bengtsson, som också skriver på *politiskt.nu*, menar att partierna fortfarande har detta vägval framför sig: ”Många famlar fortfarande lite i mörkret kring hur de kan och ska använda bloggarna på ett effektivt sätt”.

Riksdagskollegan, moderaten Tobias Billström, ser framför sig att hans blogg kommer att spela en stor roll i hans kampanjarbete: ”Själv har jag ställt in mig på en valrörelse där bloggandet kommer att spela en stor personlig roll för min återvalskampanj. Jag tänker berätta om vad jag gör, tycker och står för i så stor utsträckning som möjligt, vilket bara är möjligt via bloggformen.”

Under presidentvalet i USA kom bloggarna att spela en viktig roll för insamling av kampanjmedel. En motsvarande roll är dock inte trolig i den svenska valrörelsen menar Henrik Torstensson. ”Bloggarna kommer med all säkerhet inte att användas för att samla in pengar. Det minskar i förlängningen det politiska intresset för dem”, menar han.

Bloggarna blir ytterligare verktyg i partiernas kommunikativa verktygslåda. Det kommer att bli möjligt att betydligt bättre fänga upp olika väljargrupper synpunkter via kommentarer på bloggar, menar bloggseudonymen Alicia. ”Det blir också enklare att förklara politiska ställningstaganden och förslag till sina väljare”, säger han vidare.

Tittar vi på de oberoende bloggarnas roll tecknar de intervjuade en mängd möjligheter. Tobias Billström utgår i sin egen analys från två grundscenarier. Antingen integreras bloggarna i den vanliga valrörelsen och frågorna som diskuteras där speglar då saker som formuleras på annat håll. Eller också lyfter bloggarna vinklar som inte partierna har vägt in och då finns möjligheten att de kan påverka valrörelsen att spinna i en annan riktning.

Nicklas Lundblad tecknar tre huvudfunktioner för de oberoende bloggarna: *budskapskritik*, *skvallerkanal* och *legitimitetsskapare*. Legitimiteten finns dels i bloggarnas personliga tilltal och dels i att under kontrollerade former ordna en konstruktiv kritik mot de egna leden. ”Socialdemokrater för borgerlig vinst” skulle kunna vara ett sådant exempel, menar han

- ”I etablerade media saknas utrymmet, och i politiskt kampanjmaterial saknas interaktiviteten och kanske trovärdigheten”
”Alicia Hernandez”, *alunder.blogspot.com*
- ”De icke-oberoende bloggarna kommer säkert att vara en slags samlingspunkt på nätet för de politiska grupperingarnas aktiva valarbetare. De fyller mer funktionen att tala till de redan frälsta, att stärka dem i deras valarbete.”
Chadie Södergren, *sodergren.com/chadie*
- ”Den, jag skulle vilja säga, enda roll de kan spela i valrörelsen är som källmaterial för de traditionella nyhetsmedierna. Och då beror genomslaget på hur intressant, avslöjande eller skandalöst detta är, dvs nyhetsvärdet.”
Kent Asp, *JMG*

- ”Redan nu borde partierna officiellt se till att knyta upp några bloggar och låta dessa släppa politiska förslag som provballonger. Sedan kan man läsa kommentarerna och fundera på om man ska lansera på bred front.”
Nicklas Lundblad, *kommenterat.net*
- ”Men även om bloggarna läses av allt fler är det ändå en majoritet av väljarkåren som aldrig läser en blogg. De oberoende bloggarnas styrka är nog att de kan påverka medier i deras val av vad de ska rapportera.”
Chadie Södergren, *sodergren.com/chadie*
- ”Jag tror att bloggarna kan tillföra nya nyanser och nya perspektiv till den politiska debatten. Bloggarna är ju också en form för snabbare kommentarer och analyser.”
Tobias Krantz, *Folkpartiet*

- ”För det första kommer bloggarna att vara en faktor att räkna med för politiker; det blir svårare att komma undan med felaktiga fakta eftersom bloggarna är snabba och kompetenta granskare. För det andra kommer de etablerade medierna att uppleva detsamma. För det tredje är bloggarna en ny, alternativ kanal att komma ut med budskap, frågeställningar och förslag i.”
Johnny Munkhammar, *munkhammar.org*
- ”Räkna med en storm av bilder från valrörelsen som partierna inte har kontroll över. Räkna med inspelade tal och ofrivilliga podcasts av godor i tal.”
Nicklas Lundblad, *kommenterat.net*

och jämför med Geek.com där en Microsoft-anställd där levererar (en sanktionerad) kritik mot sin arbetsgivare.

De oberoende bloggarna har verklig potential att tillföra nya perspektiv i valrörelsen, menar Dick Erixon. "Bloggarna kan rikta strålkastarna mot gräsrotsperspektivet – en ny form av valstugereportage. Alltså, att bevaka valet från väljarnas utgångspunkt, snarare än utifrån det politiska spelet i Rosenbad och riksdagens korridorer."

Liknande tankegångar är Johan Norberg inne på: "Särskilt när medierna i övrigt är stressade och koncentrerade på spelet kan bloggarna tillföra perspektiv bakåt." Han menar vidare att "blogosfärens styrka är just detta – den kollektiva minnesförmågan. Flera bloggar länkade tillsammans skapar förutsättningar att ständigt hålla koll på politikens tidigare vallöften eller när det talar emot vad de tidigare har sagt."

"Alicio Hernandez" menar slutligen att de partipolitiskt oberoende bloggarna kan mobilisera opinion, ifrågasätta eller argumentera för enskilda frågor, inte olik en vanlig ledarsida – om än i mindre och mer modest skala. Han konstaterar slutligen att "de oberoende bloggarna kan tjäna som en "debatt- och åsiktsbarometer" för de olika partierna och deras bloggar.

Fjärde statsmakt eller del av etablissemangen

De mest entusiastiska bloggförespråkarna talar om bloggarna som ett viktigt medel för att stärka demokratin. De utgör ett effektivt verktyg för att granska den tredje statsmakten medias förehavanden men också i lika stor utsträckning politikens värld. "Bloggarna ger en arena åt rösterna som eliten inte vill höra – en elit som tycker extremt lika", menar Dick Erixon.

Just detta är också ett återkommande tema när bloggarnas styrka ska beskrivas. Genom bloggarna sker en breddning av perspektiv och nya röster kan ta plats i debatten. Bloggarna utgör en motvikt mot den annars förhärskande likriktningen i samhällsdebatten, påpekar flera av de intervjuade.

Medias förläning av epitetet "den tredje statsmakten" handlar om medias roll som kritisk granskare av de övriga statsmakterna. Hans Kullin menar i sin kritik att media delvis har abdikerat denna roll. "Jag tror att medborgarnas syn på den världsbild som förmedlas via medierna visar att det finns ett behov av att granska det som skrivs, och framför allt det som inte skrivs, och termen fjärde statsmakten är absolut relevant." Enligt Kullin hade inte behovet av den fjärde statsmakten uppstått om den tredje hade fungerat klanderfritt.

Det hörs samtidigt kritiska röster som hävdar att bloggarna absolut inte är någon ny faktor på samhällsarenan. De är redan från början en del av etablissemangen. Det behöver dock inte vara negativt, menar Johan Norberg: "Bloggarna kommer tvärtom att etablera sig som en del av den tredje statsmakten i och med att några av dem blir allt mer etablerade som gatekeepers och rapportörer", konstaterar han.

Bloggen konkurrent och komplement till media

Det har blivit allt mer uppenbart att det finns ett samspel mellan etablerad media och bloggarna. Enligt Erik Stattin betecknas förhållandet närmast som parasitiskt av många medieföreträdare. De menar, enligt Stattin, att bloggarna aldrig skulle klara sig utan originalinnehållet som tidningar, TV och radio står för. De intervjuade tecknade däremot verkligheten på ett annat sätt. De tror snarare att samspelen kommer att förstärkas ytterligare och media kommer att söka efter information och nyheter på bloggarna. Dessutom följer många journalister bloggarna för att veta vad deras granskare skriver om dem.

- "Fler röster än partierna och några få experter kommer att finnas tillgängliga för den som vill lyssna."

Pierre Andersson, pierreandersson.se/mt

- "Formuleringen (fjärde statsmakten) antyder att något nytt och mystiskt uppenbarar sig. Jag tror att bloggarnas framryckning helt enkelt innebär att en del av inflytandet från den tredje statsmakten har satts i händerna på den andra statsmakten uppdragsgivare – dvs dig och mig."

"Alicio Hernandez", alunder.blogspot.com

- "När vi får fler professionella statsvetare, ekonomer, tänkare etc av olika slag som själva startar bloggar för att föra debatt med varandra – i stället för att gå via DN Debatt och liknande – då kan vi kanske börja tala om en fjärde statsmakt."

Jonas Söderström, kornet.nu/ blindhona

- "Jag tror att bloggarna kan få en ganska betydelsefull roll. Från början fungerade bloggarna endast som åsiktsplan. Numera blir analyserna djupare, bloggarna hänvisar allt mer till varandra och de blir ett bra komplement till medieskörden för den som vill veta mer, läsa annat och få se andra idéperspektiv."

Fredrik Federley, Centerpartiet

Ett skäl till utvecklingen är den kostnadspress som många redaktioner lever under idag. Gunnar Nygren menar att kostnadspressade redaktioner leder till en ökning av lätttrapporterade händelser där dramatik premieras. Den nuvarande medielogiken gynnar, enligt Nygren, inte analyser. Därför kommer nätet att få stå för fördjupningen både webbsidor och bloggar.

Även om redaktionerna pressas ekonomiskt menar Erik Stattin att det är osannolikt att bloggarna skulle kunna ta över rollen eller ansvaret för djuplodande och granskande reportage. Till det behövs ekonomiska resurser "och än så länge finns inga riktiga finansieringsmodeller för bloggar som visat sig fungera, i alla fall inte i Sverige", konstaterar han.

Och, en enskild blogg kan aldrig ersätta en journalist eller en redaktion. Det är bloggkollektivet som kan göra en skillnad. "Lösningen på mediernas resursbrist är att göra fler av oss till medier, arbetsfördelningen blir fulländad genom att de individer som specialiserar sig på ett område kommer att sprida sin kunskap genom bloggen", menar Johan Norberg.

Även om nyheter kommer att kunna starta på bloggarna är det ändå inte där som bloggarnas huvudfokus kommer att ligga. "Det är en missuppfattning att tro att bloggarna kommer att bli nyhetsbyråer som levererar egna scoop", understryker Dick Erixon. PJ Anders Linder är inne på samma linje och menar att under överskådlig framtid kommer bloggarna att vara kommentatorer, snarare än producenter av nyheter och reportage.

- "Mångfalden och bredden i bloggosfären gör att den i viss mån kan fungera som en slags "vakthund" och upprätthålla kvaliteten. Men även om DN skulle skära ner 100 miljoner om året skulle resurserna där fortfarande vara oändligt mycket större än hos vilken enskild bloggare som helst."

Pierre Andersson, pierreandersson.se/mt

- "Redan nu är mångfalden mycket större tack vare bloggarna. De nya perspektiv och fakta som tillförs betyder mycket i en tid då traditionella media både är likriktade och instängda. Inte minst lär denna trend förstärkas i takt med att de ekonomiska villkoren blir tuffare för traditionella media."

Johnny Munkhammar, munkhammar.org

- "Men i det nya ekosystem som håller på att växa fram där mainstream media inte längre har privilegiet att sätta agendan (framför allt bland unga) eller vara first movers kommer de att bli tvingade att acceptera att deras nyheter och infallsvinklar granskas, kritiserar och diskuteras."

Inte självklart att bloggarna kommer att nå förstagångsväljarna

Slaget om de unga förstagångsväljarna kommer att stå på nätet. Det menar Nicklas Lundblad. Samtidigt är frågan om det är genom bloggarna som de unga kommer att nås? Jonas Söderström tror inte det. Enligt honom är idag bloggskrivandet ett fenomen för medelålders personer. Han säger vidare att han stött på relativt få unga bloggare och få unga bloggläsare, dock medveten om att hans utsikt över bloggosfären är begränsad.

Istället menar han att olika communities på nätet, som helgon.net och Lunarstorm har större förutsättningar att nå den yngsta väljargruppen. Han tror att förklaringen ligger i socialisationsprocessen. Som tonåring är det viktigare att tillhöra ett kollektiv än att profilera sig som individ.

Men, åsikterna går isär. Hans Kullin tror att bloggarna kan bidra till ett ökat engagemang bland väljarna, även bland förstagångsväljarna. "En debatt som den mellan Dick Erixon och Ali Esbati på SVT24 slutar inte när programmet är över utan fortsätter på deras respektive sajt. På så sätt förlängs dialogen och den tas delvis bort från de etablerade medierna.

"En central sak är att bloggandet framför allt är en tummelplats för medelålders män", konstaterar Ali Esbati. Frågan är om tilltalet och innehållet i dessa bloggar möter den genomsnittlige förstagångsväljarens intresse och behov? Nicklas Lundblad medger att de sannolikt inte gör det. Nivån på diskussionen förutsätter relativt djupa kunskaper och förståelse för samhällsdebatten och de politiska villkoren.

Därför skulle en möjlighet kunna vara en blogg som specifikt riktar sig emot förstagångsväljarna. En blogg som tar som sin uppgift att guida genom valrörelsen och kommentera debatten på en anpassad nivå. Samtidigt ställer det krav på att avsändaren har tillräckligt stor trovärdighet hos en yngre målgrupp.

- "En mycket stor andel av internetanvändarna utgörs av potentiella förstagångsväljare. I bloggarna finns utrymmet att gå in i detalj och att diskutera exempelvis ungdomsfrågor som sällan bevakas av större mediekkanaler. Bloggar som vänder sig till denna målgrupp (partianknutna eller oberoende), kan förklara politiken, ge möjlighet att debattera den, och därmed ge ungdomar en känsla av - och möjlighet - att kunna påverka den. Redan idag är detta ganska stort i diskussionsforum på Internet."

"Alicio Hernandez", alunder.blogspot.com

- "Bloggar kan bygga en community-känsla. Där ungdomsförbunden idag kanske brister i sin syn på hur man rekryterar nya medlemmar, kan bloggarna fylla en funktion genom att aktivera människor."

Hans Kullin, kullin.net

Drevjournalistikens förlängning och social snedrekrytering

I denna analys har framför allt aktiva bloggare själva fått komma till tals. Det är då inte förvånande att tongångarna i stor utsträckning går i dur och möjligheterna som tecknas är många och potentialen närmast oändlig.

Men, det höjs också kritiska röster. Ali Esbati menar att ännu under lång tid kommer mycket av bloggan- det att bidra till att göra urvalet för vad som rapporte- ras om vår verklighet, och på vilket sätt, ännu mer snedvridet. Skälet till detta, enligt Esbati, är de nuva- rande bloggarnas sociala och politiska ”snedrekryte- ring”. Det är en åsikt som till del delas av Ursula Berge då hon menar att det är en extremt homogen grupp människor som idag bloggar – borgerligt sin- nade, medelålders män. Hon påpekar också att stora grupper idag inte finns representerade inom blogosfä- ren och tar som exempel folkrörelserna. ”Spjutspets- kompetensen från folkrörelserna skulle kunna tillföra enormt. Dock bloggar ju inte folkrörelser idag. Blog- gen är ju mer ett elitprojekt än så”, konstaterar hon vidare.

Ali Esbati ser också bloggandet som en möjlig förlängning på drevjournalistiken. ”Man kan köra nya varv genom att hänvisa till bloggare”, menar Esbati. Men med en mer angelägen och nervfull valrörelse, där verkliga politiska frågor diskuteras kommer bloggarnas betydelse att bli mindre, tror han.

Bloggarnas design kan i sig bli ett problem menar, Chadie Södergren. ”Bloggars design är oftast inte utformade för att skriva mer genomarbetade, längre analyserande texter, utan det som passar bäst i bloggarnas form är korta snuttar”. Hon ser därmed att bloggarna skulle bli ett element som ytterligare bi- drar till snuttifieringen av media.

Flera av de intervjuade påpekar att, i takt med blog- garnas betydelse ökar, kommer också kraven på tydlig källhänvisning att bli större. Idag ställs inte en bloggare till svars för vad han eller hon skriver men på sikt är det en sannolik utveckling, särskilt om interaktionen med journalister ökar. Samtidigt går det att ställa sig frågan om blogosfären, genom sin nätverksanatomik, kan utveckla en självreglerande funktion där den som får med osanning eller slar- var med källhänvisning kommer att straffa ut sig själv.

Hans Kullin berör en närliggande fråga. Han menar att det är oroande att bloggare, som skriver under pseudonym⁵, idag kan nå in på Sveriges tyngsta ledarsida – Dagens Nyheters. Han menar ”att de de- mokratiska effekterna av bloggar överväger men det kan vara oroande att medborgare med [för all- mänheten] dold bakgrund och/eller dolda agendor påverkar Sveriges tyngsta ledarsida.”

Trovärdighet, scoop och nätverk – framgångsformler i valrörelsen

Vad kommer då att vara kännetecknande för de bloggar som kommer att bli framgångsrika i den kom- mande valrörelsen? Ett av de återkommande svaren från de intervjuade rör frågan om trovärdighet. Om utgångspunkten tas i ett traditionellt varumärkesresonemang byggs trovärdighet genom att under lång tid leverera på sina löften eller annorlunda uttryckt – möta omvärldens förväntningar.

Fortsätter vi på varumärkesspåret kan vi konstatera att varumärkens trovärdighet byggs genom ett långsiktigt och konsekvent arbete. Erfarenheten från det amerikanska presidentvalet visar tydligt att de bloggar som fick betydelse där just hade denna förmåga. Flera av dem hade också en etablerad läse- krets redan innan valrörelsen. På så sätt kunde de direkt få lyftkraft för sina idéer när de gav sig in i

- ”För att bli en ”fjärde statsmakt” för vanligt folk måste deras bloggar gå att hitta för andra än de redan frälsta. Det vet jag inte om det finns en idé om hur man gör. Till dess kommer debatteliten att fortsätta blogga för de redan frälsta och inte en ny statsmakt!”

Ursula Berge, tankesmedjan Agora

- ”Risken är snarare att bloggarna bidrar till att förstärka den tendens, som redan finns sedan ett tiotal år i vår ”stock- holmspress”, till fokusering på analyser av de politiska ak- törerna och det politiska spelet – och i allt mindre grad självständiga analyser av de politiska sakfrågorna.”

Kent Asp, JMG

- ”Problemet med bloggar är att de trots allt inte är lika till- förlitliga som den dagliga tidningen eller radio- och TV- kanaler. De senare kan på ett annat sätt än bloggar ställas till svars för vad de skriver.”

Lowe Hedman, DIS

- ”Den journalist som tror sig kunna använda bloggen för att samla kunskap tror jag gör sig själv och sin kritiska granskning en stor otjänst.”

Ursula Berge, tankesmedjan Agora

- ”Truth squads will probably be the first sign of real change and I imagine that we will see this in the coming election. Issues of trust, sourcing and “journalism” will be raised.”

Mark Comerford, JMK

⁵ Alicio i Underlandet (via ledarskribenten Peter Wolodarski)

debatten. Flera av bloggarna kännetecknades dessutom av en frispråkighet som gjorde dem ständigt intressanta. Men, en frispråkighet som inte gick över styr och stämplades som rättshaveri.

Lyftkraften kan sägas komma genom nätverksfenomenet. Hans Kullin beskriver detta som att nå en kritisk massa av bloggar eller bloggande sympatisörer. På så sätt skapas ett eget medium där idéer kan fortplantas. Som exempel tar han de Timbro-relaterade bloggarna som alla länkar till varandra och stödjer varandras åsikter. ”På så sätt blir det ringar på vattnet när en fråga valsar runt och blir större och större”, avslutar han.

Ett annat huvudtema som återkommer i intervjuerna är förmågan att nå in i traditionell media, antingen genom att direkt refereras eller genom att tydligt påverka vilka frågor som finns på agendan. ”När medier börjar uppmärksamma vad bloggare skriver, kommer bloggare att kunna påverka de traditionella medierna. Det är nog bloggarnas största chans att påverka”, menar Chadie Södergren.

Flera intervjuade talar också om bloggarna som platser för nyheter att födas på. Erfarenheterna från USA-valet visar också just detta. De bloggar som fick genomslag hade förmågan att generera nyheter som sedan traditionella media refererade till eller utvecklade vidare.

De mest framträdande bloggarna kommer sannolikt att bjudas in till TV-debatter och seminarier i samband med valrörelsen, menar Nicklas Lundblad. Det ökar naturligtvis deras genomslagskraft men innebär samtidigt, enligt Lundblad, att de integreras allt mer i etablissemangen.

Etablissemangen kan därför tjäna som utgångspunkt när frågan om vilka bloggar som kan bli framgångsrika ska besvaras. Flera av de intervjuade återkommer till de filterfunktioner som finns i det offentliga samtalet där den etablerade eliten upprätthåller sitt maktprivilegium genom att vakta vid grinden och inte släppa fram vilka åsikter som helst i offentlighetens ljus.

Att, som bloggare, vara icke-etablerad och ändå nå igenom filtret kan därför ses bedrift, menar Ursula Berge. Men, hon är samtidigt skeptisk och tror inte att det kommer att ske innan valet nästa år. ”Orsaken är att det är en så extremt homogen grupp människor som idag bloggar”, konstaterar hon.

Organisationer och grupper med begränsade resurser har mycket att vinna på att söka nya vägar för sin kommunikation, menar Anders Löwenberg, Kristdemokraterna. Som exempel tar han kvinno-bloggar (finns redan idag) som skulle kunna stimulera debatten. Samtidigt återstår för dessa bloggar frågan om hur de kan bygga kännedom om sig själva, skapa egna nätverk och i förlängningen dra till sig en kritisk massa av läsare.

Slutord

Vid förra riksdagsvalet var bloggarna ett okänt fenomen. Idag har vi på allvar kunna fylla i konturerna och teckna en allt tydligare bild av bloggarnas potential och deras möjliga påverkan på politiken och samhällsdebatten. Om ett och ett halvt år är det riksdagsval i Sverige. Då finns en helt nya arena och kanal öppen där budskap kan föras fram, politiker granskas och valarbetare engageras. Den som bäst hanterar denna nya arena eller ekosystem för kommunikation kan mycket väl bli valets vinnare.

- ”Bloggarnas betydelse hänger samman med om de upplevs som trovärdiga eller inte. Sannolikt måste de visa sig trovärdiga långt innan valet.”

Lowe Hedman, DIS

- ”Efterhand blir bloggarna varumärken som andra medier. De duktiga kan få inflytande, de tråkiga/tjatiga/ parti-papegojande kommer inte att spela någon större roll.”

PJ Anders Linder, SvD

- ”Den dagen då bloggarna leverera en storslam och ordnar ett regeringsskifte så kan man tala om det som en makt faktor av rang. Men där är vi inte idag.”

Tobias Billström, Moderaterna

- ”The middle and upper classes live in and control a society that privileges literacy and tends to demean orality. Writing and reading are primarily solitary activities. Orality tends to be more communal and externalizing. Oral communication unites people in groups. Oral cultures rap, literacy-based ones blog. Therefore political organisations who wish to get through to primarily orality-based (sub-) cultures need to find ways to use digital distribution methods to get a fair hearing amongst them”

Mark Comerford, JMK

- ”Jag tror att den som använder sig av tekniken på bästa sätt också kommer att tillgodogöra sig detta när alla röster är räknade”

Anders Löwenberg, Kristdemokraterna

- ”De oberoende bloggar som har vunnit (och fram till valet kommer att göra det) ett stort förtroende hos vissa grupper av läsare (framför allt journalister) kommer att kunna bli ”agendasättare” genom att lyfta fram frågor som man inte anser har fått tillräckligt mycket uppmärksamhet, dels genom att ”tjata” fram en fråga, men också genom att gräva fram fakta och dessutom genom att vara nyckelpersoner i blogosfären och på så sätt sprida sina budskap effektivt.”

Erik Stattin, mymarkup.net

Bilaga 1 – Beskrivning av blogg

Blogg är en förkortning av weblog. Den kan förklaras som en webbdagbok som uppdateras frekvent, ofta på daglig basis. Skribenten skriver där om dagsaktuella frågor eller annat som denne eller denna vill föra fram i debatten. Bloggarna fick sitt breda genombrott i Sverige under 2004. De första svenska bloggarna startades dock redan i slutet av 1990-talet.

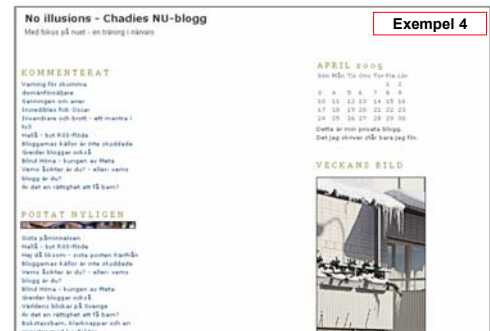
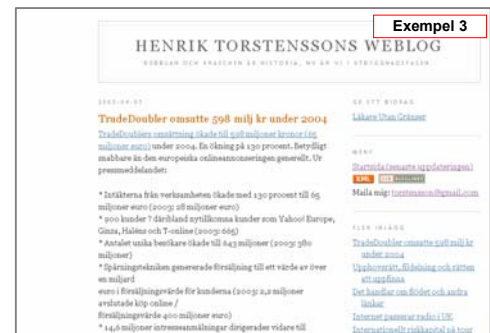
Idag finns omkring 800 aktiva bloggar i Sverige, enligt de senaste uppgifterna. Flera drivs av etablerade opinionsbildare, både på höger- och vänsterkanten.

I en artikel i Internetworld (no 11, 2004) delas bloggarna in i fyra huvudgrupper:

- *Åsiktsbloggen* – Ofta en mix av flera ämnen. Hit hör politikerbloggen. Exempel: *I hjärtat rebell*, www.erixon.com
- *Företagsbloggen* – Används för att stärka det kommersiella varumärket. Exempel: JKL Blog, jklgroup.blogs.com
- *Branschbloggen* – Här skriver man i egenskap av sin yrkesroll. Exempel: Skolmarknad.info, www.skolmarknad.info
- *Nyhetsbloggen* – Mer eller mindre professionella journalister agerar sk gatekeepers i nyhetsflödet. Exempel: Internetbrus, www.internetbrus.com

Bra begrepp att känna till:

- *Blogosfären* – ett samlingsbegrepp för bloggvärlden
- *Trackback* – verktyg som tillåter dig att se vilka andra bloggare som hänvisar till inlägget på din blogg
- *Permalink* – Permanenta länkar som hänvisar till enskilda artiklar, oftast i bloggar
- *RSS* – En förenklad pushteknik som gör det möjligt att överföra en artikel från en webbplats, ofta en blogg, till en mottagare
- *Podcast* – En teknik som gör det möjligt att på ett enkelt sätt sända och ta emot ljudfiler, tex till sin Ipod. Av vissa har podcast kallats för den nya tidens privata radiosändningar

Bilaga 2– Källor

Intervjuer

Bloggare

Pierre Andersson	frilansjournalist	www.pierreandersson.se/mt/
Dick Erixon	samhällsdebattör	www.erixon.com
”Alicio Hernandez”	”Alicio” är en pseudonym	alunder.blogspot.com
Hans Kullin	informationschef, Linklaters	www.kullin.net
PJ Anders Linder	ledarskribent	www.svd.se (PJ Just Nu)
Nicklas Lundblad	vd, Stockholms e-handelskammare	www.kommenterat.net
Johnny Munkhammar	idéproducent, Timbro	www.munkhammar.org
Johan Norberg	samhällsdebattör och författare	www.johannorberg.net
Erik Stattin	bibliotikarie, Riksdagen	mymarkup.net
Chadie Södergren	webmaster, LO	sodergren.com/chadie
Jonas Söderström	informationsarkitekt, CrossCom	www.kornet.nu/blindhona
Henrik Torstensson	student, HHS	www.torstensson.com

Företrädare för riksdagspartierna

Anders Bengtsson	riksdagsledamot	Socialdemokraterna, www.politiskt.nu
Ali Esbati	fd ordförande Ung Vänster	Vänsterpartiet, esbati.blogspot.com
Fredrik Federley	ordförande CUF	Centerpartiet, federley.blogspot.com
Magnus Johansson	partistyrelseledamot	Miljöpartiet
Anders Löwenberg	informationschef	Kristdemokraterna
Tobias Krantz	riksdagsledamot	Folkpartiet
Per Schlingmann	kommunikationschef	Moderaterna
Tobias Billström	riksdagsledamot	Moderaterna, www.politiskt.nu
Mikaela Valtersson	riksdagsledamot	Miljöpartiet, www.politiskt.nu

Akademiker

Kent Asp	Professor, JMG	Göteborgs Universitet
Mark Comerford	universitetslektor, JMK	Stockholms Universitet, www.bloggi.se
Lowe Hedman	professor, DIS	Uppsala Universitet
Gunnar Nygren	universitetsadjunkt, JMK	Stockholms Universitet

Övriga

Ursula Berge	vd, tankesmedjan Agora
--------------	------------------------

Bloggar och hemsidor

Betydelsefulla bloggar under den amerikanska valrörelsen

- <http://www.deanforamerica.com>
- <http://www.dailykos.com/>
- <http://www.andrewsullivan.com/>
- <http://www.instupundit.com/>
- <http://powerlineblog.com/>
- <http://atrios.blogspot.com/>
- <http://www.littlegreenfootballs.com/weblog/>
- <http://www.techcentralstation.com/011105B.html>
- www.freerepublic.com (startpunkt för kritiken mot Killian-dokumentens äkthet)

Hemsidor och rapporter

- www.swiftvets.com (hemsida för de Vietnamveteraner som riktade kritik mot John Kerrys sätt att beskriva sin egen Vietnamtjänstgöring)
- Rapport: "The political blogosphere and the 2004 US Elections – divided they blog" (Adamic & Glance, mars 2005)